21049 ـ قضای روزه‌های واجب در ایام تشریق صحیح نیست

سوال

از روی بی‌اطلاعی تصمیم گرفتم در ایام تشریق قضای روزه‌های رمضانم را انجام دهم. آیا روزه‌ای را که از روز دوم ایام تشریق شروع کرده‌ام را باید دوباره انجام دهم یا باید این ده روز قضای رمضان را پس از ایام تشریق ادامه دهم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

ایام تشریق سه روز بعد از عید قربان است، یعنی یازدهم و دوازدهم و سیزدهم ذی الحجه، و روزه گرفتن این سه روز حرام است.

زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرموده است: ایام تشریق روزهای خوردن و نوشیدن است به روایت مسلم (۱۱۴۱) از نُبَیشه هذلی.

و همچنین می‌فرماید: روز عرفه و روز قربان و ایام تشریق عید ما مسلمانان است و این‌ها روزهای خوردن و نوشیدن است به روایت نسائی (۳۰۰۴) و ترمذی (۷۷۳) و ابوداوود (۲۴۱۹) از عقبة بن عامر. آلبانی در صحیح ابوداوود آن را صحیح دانسته است. (توضیح: روزه‌ی روز عرفه تنها برای حجاجی که در حال انجام حج هستند نهی شده).

پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روزه‌ی این روزها (ایام تشریق) را تنها برای کسانی که در حال انجام حج به صورت قِران یا تمتع هستند و توانایی قربانی ندارند [به جای قربانی] جایز دانسته. بخاری (۱۹۹۸) از عائشه و ابن عمر رضی الله عنهم روایت کرده که گفتند: برای روزه‌ی ایام تشریق تنها به کسانی رخصت داده شد که هَدی (قربانی) نیافته‌اند.

برای همین جمهور علما روزه‌ی این ایام را از روی تطوع یا قضا یا نذر جایز ندانسته‌اند و روزه‌ای که در این ایام انجام شود را باطل دانسته‌اند.

و قول راجح و صحیح همین قول جمهور است و تنها روزه‌ی حجاجی که توانایی قربانی ندارند از آن استثنا شده است.

شیخ ابن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

همینطور روز عید قربان و ایام تشریق، هیچ یک از این روزها را نباید روزه گرفت؛ زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ از آن

نهی کرده‌اند، جز ایام تشریق که در مورد آن [احادیثی] وارد شده دال بر جواز روزه‌ی آن به جای هَدی [حج] تمتع و قران، صرفا برای کسی که توانایی قربانی ندارد... اما روه‌ی این روزها به عنوان تطوع یا هر سبب دیگری به عنوان اینکه این روز عید است، جایز نیست.

به نقل از فتاوی رمضان جمع‌آوری شده توسط اشرف عبدالمقصود (۷۱۶).

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

بنابراین برای قارن و متمتع اگر قربانی نیافتند جایز است که این سه روز را روزه بگیرند تا موسم حج را پیش از روزه گرفتن از دست ندهند. اما به جز این حالت دیگر روزه گرفتن آن ایام جایز نیست حتی اگر انسان دو ماه پی در پی [را برای کفاره] روزه گرفته روز عید و سه روز [تشریق] را روزه نمی‌گیرد و سپس آن را ادامه می‌دهد.

فتاوی رمضان (۷۲۷).

بنابراین روزه‌های قضای رمضان را که در این ایام روزه گرفته‌ای صحیح نیست و باید آن را دوباره ادا کنی.

برای قضای رمضان هم شرط نیست که پی در پی گرفته شود و شما می‌توانید روزه‌های قضا را پی در پی یا جدا از هم بگیرید.

مراجعه نمایید به سوال شماره‌ی (21697).

والله اعلم